

nr. 29
30 mai 2022

OPT
motive
FICTIUNEA
săptămânal de cultură

Premiile FICȚIUNEA
8 iunie 2022, ora 19
Plaja Neversea, Constanța

foto: Cătălin D. Constantin

OPTm
director de număr: Ciprian Handru

Premiile FICȚIUNEA

Doina Ruști

Cred cu tărie în arta hibridă, într-o nouă formă de expresie care a început timid de trei decenii încoace. Între literatură, artele plastice, film sau muzică au crescut treptat teritoriile de graniță, din ce în ce mai întinse, pregătite să-și declare autonomia. Filmul de artă, clipurile artistice, pictura tematică, muzica bazată pe text sau pe o temă literară, poezia ca manifestare vizuală, numeroasele forme ale artelor spectacolului, micro-ficțiunile, flash-ul literar, „instalațiile” simbolice, adeseori bazate pe literatură, reinterpretarea spațiului exterior prin varii modele, de la filmările cu dronă, mixate pe impresii tematice, la ingeni-oasele informații animate sau la imaginile parodice, care au umplut netul etc. totul tinde spre o schimbare majoră a sensului creației. Ne aflăm în plină epidemie creativă. Gândiți-vă doar la milioanele de clipuri (testimoniale sau simple înregistrări cu telefonul), în care un om a simțit nevoia de a-și împărtăși și imaginarul casnic, și vă veți afla

în centrul expansiunii. Toate aceste schimbări și mai ales diversificarea actului creativ m-au determinat să înființez o asociație a creatorilor de ficțiune (ACF), propunându-mi să contribuie la întâlnirea unor artiști preocupați de fenomen: scriitori, actori, artiști plastici, cineaști, regizori, critici și cronicari din domeniul ficțiunii, fotografi, creatori de concepte artistice, oameni capabili să creeze sau să ia parte la o creație colectivă etc.

Revista *OPTm-Ficțiunea*, fiind editată de această asociație, a constituit un loc de întâlnire. A apărut săptămânal, în fiecare luni. Cu acesta, avem deja 116 numere online și 29 în print. Fiind vorba despre o activitate destul de lungă, am decis să instituim niște premii, pe care le-am numit Premiile FICȚIUNEA. Pentru început, avem 3 premii: Cel mai creativ artist vizual. Cel mai creativ scriitor și Premiul Personalitatea artistică a anului.

În principiu, orice membru al asociației poate face propuneri,

iar creatorii propuși de cel puțin două persoane vor intra pe lista de lucru pentru nominalizări. Fiecare premiu va avea un număr rezonabil de nominalizații (între 5 și 7), stabiliți în urma unei discuții deschise cu președinții filialelor. Juriul va fi întotdeauna compus doar din 3 persoane. Mi se pare absurd să mimăm obiectivitatea aducând oameni mulți, de cele mai multe ori anunțați în ultimul moment, pentru ca până la urmă să hotărască tot o singură persoană, autoritatea ocultă ori rețeaua ei nevăzută. Apoi cred sincer că e nedreaptă situația de nominalizat. Nominalizatul e un om adus să dea greutate celui care ia premiul. Cum totul

este subiectiv în lume, am decis ca listele cu nominalizații să fie suficient de lungi. Fiecare om de pe acea listă merită premiul, tocmai de aceea pentru fiecare categorie va hotărî un singur om, justificându-și public alegerea, prezentând calitățile fiecărei opere/persoane nominalizate. E nevoie ca decidentul să-ți argumenteze alegerea.

Premiile FICȚIUNEA de anul acesta, se vor decerna într-un spațiu creativ, la malul mării, pe Plaja Neversea, din Constanța. Festivitatea va avea loc în seara de 8 iunie, 2022 și beneficiază de sprijinul Centrului Cultural „Teodor Burada” al Consiliului Județean Constanța.

<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

<https://optmotive.ro>

Nominalizările la Premiile FICȚIUNEA

Cel mai creativ artist vizual

- Aida Economu
- Bogdan Simion Cobzarul
- Alina Grigore-regizoare
- Bogdan Farcaș
- Andrei Huțuleac
- Suzana Dan-pictorita
- Iuliana Vâlsan - scenografă

Cel mai creativ scriitor

- Ligia Părvulescu - *Translucid*, Litera, bpc, 2021
- Ileana Negrea, *Jumătate din viața mea de acum*, frACTalia, 2021
- Liviu G. Stan - *Salamandre*, Litera, bpc, 2021
- Ioana Iuna Șerban - *Un viitor care se potrivește trecutului*, Ed. Vellant, 2021
- Cristian Fulaș - *Ioșca*, Polirom, 2021
- Flavius Ardelean - *Vene rare*, Nemira, 2021
- Radu Găvan - *Isus din intuneric*, Litera, bpc, 2021

Premiul Personalitatea artistică a anului

- Tudor Giurgiu
- Horia Sârghi
- Razvan Mazilu
- Horațiu Mălăie
- Ioan Cristescu
- Bogdan Alexandru Stănescu
- Lila Passima

JURIUL

Doina Ruști
Adriana Irimescu
Andrei Boncea

Vrăjiri, fantasme și minciuni (ne)vinovate

Emanuela Ilie

Proiectată voit ca o colecție de bizarerii amoroase delectabile, reconstituite cu apetitul arhivistic, vioiciunea narativă și finețurile stilistice marca Doina Ruști, *Ciudățeni amoroase din Bucureștiul fanariot* este o seducătoare carte-puzzle, în care palpită ispitiri și vrăjiri, „fantasme și minciuni” (ne)vinovate, trădări surprinzătoare și pedepsiri voit exemplare, furțișaguri de nume, obiecte și mai ales inimi. Căci toate, desigur, se fac și se desfac în jurul unor *Slăbiciuni* de necontrolat, al unor

Legături clandestine sau chiar *Iubiri tenebroase*, când nu sunt alimentate de alte *Nebunii* erotice de o frumusețe aparte. Indiferent dacă se dovedesc absolut inocente, vag periculoase ori de tot fanatice, ele sunt trăite cu o combustie emoțională maximă de zecile și sutele de oameni mici, „pomeniți parantetic” în diferite documente de epocă, descoperiți și transformați de scriitoarea noastră în personaje în toată puterea cuvântului.

Însumate, istoriile captivante ale acestor *mărunți nemuritori*

(cum îi numește undeva însăși vocea auctorială) completează istoria oficială a epocii fanariote cu file de poveste. Pentru că văd și în cele 47 de povestiri de acum o minunată poveste care se leagă, prin fire parțial deslușite chiar în paginile unora dintre ele (v. bunăoară *Parfumul lucrșoarelor primite*, *Palachida*, *Baticul* sau *O femeie cu nume și un scriitor neștiut*), de restul operei acestei infatigabile povesteșe, ce nu conținește să ne uimească prin verva contagioasă cu care ne (re)descoperă un oraș, o lume, un spirit.

Amintiri despre Muzeul Literaturii, la aniversare: 65 de ani de existență

Muzeul Național al Literaturii Române din București împlinește 65 de ani de la înființare, pe 1 iunie 2022. Locul al întâlnirilor boeme, frecventat în special de scriitori, dar nu numai, are în momentul de față două sedii și administrează mai multe case memoriale. În ultimul deceniu, imaginea muzeului este legată de Prof. Ioan Cristescu, director din anul 2014.

Ligia Pârvulescu

Era o seară senină de vară, iar copacii din curtea Muzeului Literaturii păreau ființe din alt univers, venite special pe strada Crețulescu pentru a asista la eveniment. Poeții se succedau la microfon, versurile curgeau în aerul cald, iar concertul de jazz era în continuarea firească a

lucrurilor. Dialogurile erau libere și totul era așa cum trebuia să fie în sala de la parter, unde lumea începuse să se strângă, să zâmbescă și să aștepte începutul altor lecturi. Veniseră deja câțiva scriitori și în program era și un recital de jazz. Aici, la interior, se vorbea în șoaptă și atmosfera era ceva mai răcoroasă, dar plăcută. În aer se împleteau parfumuri ce-mi aduceau aminte de mirosul teilor în luna iunie, deși trecuse de mult timpul lor. Pe neobservate, seara a ajuns aproape de sfârșit, iar după câteva pahare de vin roșu și o vizită a expoziției de la subsol, am început să ne pregătim de plecare. Am mai inspirat o dată mirosul de tei, mi-am luat haina groasă și fularul și am deschis ușa, către stradă, ploaie și aerul iernatic ce învelea toate clădirile. Nici nu știam, fusese vară sau toamnă, nu știam dacă acum era iarnă și nici la câte evenimente asistasem la Muzeu între timp. De afară, clădirea lui albă părea cochilia delicată a unei ființe care

ne primea, din când în când, să asistăm la viața ei interioară. Am trecut pragul și am făcut încă un pas. Era, din nou, o seară de vară.

Cristian Fulaș

Merg cu Ernu la ceva eveniment la Muzeu. În fața clădirii e un paznic; cum nu e niciun loc liber pe trotuar, mă lasă să parchez în curte. Regăsesc muzeul rece, muzelele întotdeauna au un aer înghețat, chiar dacă până și culorile pereților sunt calde, îmi trec prin minte cele câteva ocazii cu care am mai fost acolo, din nou mă întreb de cine sunt făcute statuile alea giacomettiene și, bineînțeles, îl întreb pe Vasile ce s-ar întâmpla dacă am pleca acasă cu una dintre ele – de fiecare dată, cu oricine aș fi acolo, pun exact aceeași întrebare, e semn că-mi plac statuile, chiar dacă nicio dată nu-mi amintesc sculptorul. Rădem, glumim, dar la ieșire mergem la o cafea peste drum și zăbovim vreo oră. La întoarcere, paznicul ne vede venind de peste

stradă și ne reproșează că nu am fost la muzeu, l-am înșelat. Ar vrea să nu mă lase să iau mașina. Îi arătăm fotografii de la eveniment – noroc că știe cum arată interiorul – și mă lasă să scot mașina din curte.

Florin Spătaru

Dintre toate momentele care se înșiră atunci când mă gândesc la Muzeul Literaturii, o să aleg meditația nostalgică din fața desenelor Ligiei Macovei, cu figurile ei fragile care mi-au amintit de toate volumele de poezie cusute sub liniile simple. Câteva puncte te pot face să te învârti spiralic, iar trecutul te absoarbe instant. Un alt moment e legat de jocul de șah din poza cu Iulian Neacșu, Virgil Mazilescu și Gheorghe Pituț. Se poate vedea clar cine va câștiga, se văd gesticulând toți chibiții, iar piesele albe par de marmură printr-un efect fotografic în mod sigur pierdut. Orice călătorie la Muzeul Literaturii te face să te împlânți labirintic în mii de direcții.

Liviu G. Stan: Tehnici hibride

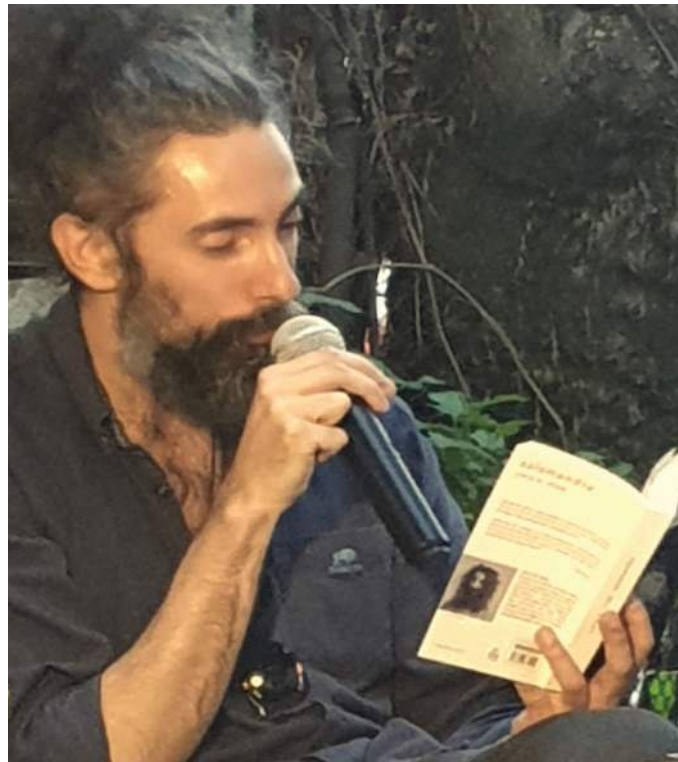
Umbră plutitoare peste Cișmigiu, Liviu G. Stan e însoțit în permanență de patru salamandre de foc. Una dintre ele e mai cochetă, restul sunt sobre rău, prin urmare, doar ea vorbește cu mine: Zenob, mă întrebă uneori, nu cumva vrei să-ți cumpăr niște mărgele de la Brăila?

Dragă Liviu, crezi în arta hibridă?

Cred că e dificil să ai un tonus experimentalist decent în literatură evitând arta hibridă. Limbajul grafic al rețelelor de socializare (atât de adânc întipărit cognitiv în noi), doldora de tehnici hibride, este extrem de ofertant, de pildă, în privința structurilor narrative. Și nu puțini sunt prozatorii americani sau britanici care jonglează cu ele. Sau italieni – cum ar fi Niccolò Ammaniti.

Ești fragmentarist?

Dacă sunt fragmentarist? Cred că da. În cele patru romane scrise până acum am cochetat în

grade diferite cu fragmentarismul. Însă cel mai mult în „Salamandre”. Nici nu cred că pot nara altfel decât cu tracțiune eliptică pe fragment. De-asta îmi plac atât de mult Don DeLillo, Herta Muller,

Mati Unt (tătuca postmodernismului estonian) sau Jesse Ball.

Ce-ai avut în minte când narai pe anotimpuri? Vivaldi? Bosch? rubrica de meteo?:)

Ce-am avut în minte când mi-am structurat romanul pe anotimpuri? Unități stilistice. Fiecare anotimp are propria-i identitate stilistică. Din acest motiv am folosit un mozaic de stiluri.

Crezi că mai funcționează misticismul în termeni tradiționali?

În privința misticismului, și anume dacă mai funcționează în termeni tradiționali... Sunt ortodox practicant, îi citesc pe Sfinții Părinți, reacționez la limbajul lor. La mine funcționează. Dar în mistica creștin-ortodoxă nu există doar termenii tradiționali, ci și o magnifică bogăție a actualității. Pe care adesea o ratăm din cauza minților noastre îmbăcșite de ideologie motivațională și grohotiș newageist.

Când te gândești la *Salamandre* ce sintagmă îți vine imediat în minte?

„O făcea să fie o femeie cu șerpi la picioare”.

Cărți recomandate de OPTm

O ficțiune vizionară
Charlotte
McConaghy -
Migrații, LITERA,
2022

O femeie pornește în urmărirea păsărilor migratoare, niște rândunici-de-mare, îmbarcându-se pe un vechi vas de pescuit. În acest periplu neobișnuit se alcătuieste o subtilă comparație între ritmurile naturii și cele ale unui iubiri eșuate. Stil alert, descrieri convingătoare și o meditație asupra dispariției speciilor.

Albinele și Crimea
Andrei Kurkov, *Albinele gri*,
trad. Antoaneta Olteanu,
Paralela 45, 2022

Andrei Kurkov, poate că cel mai cunoscut prozator contemporan ucrainean, abordează aici problema conflictului, plasat într-o comunitate neînsemnată, unde două personaje care se cunosc de o viață, sunt, fără s-o știe, parte a războiului. E un roman excelent scris, cu o temă foarte actuală, care vorbește în primul rând despre mentalitate și transformările ei în condiții de anomalie generalizată. Printre gloanțe și soldați, albinele trebuie să ajungă la flori.

Stridia din buzunarul lui Commodus

Tatiana Ernuțeanu

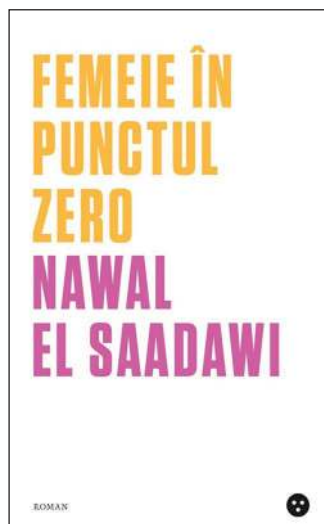
Am auzit bătăi de minge în curtea interioară, însoțite de un chilomănit de copii și am scos capul din pernă în afară, la o oră la care se trăiește. Miezul zilei, zici. Țasta e soare roz, din recuzita lui Anderson și iei o gură de suc de portocale, dintr-o sticlă de plastic, în care seara s-a completat cu vodkă, verși un sfert pe picioare, ești lipicioasă, cauți o țigară și pretinzi că nu ești în situația asta, care situație, după spusele unei doamne cu păr lung negru și întotdeauna cu cercei colorați și alții, pe care am vizitat-o timp de 5 luni, săptămânal, nici nu există. E doar consecința ambivalenței resimțite în primii ani de viață. De soarele roz atârână vara, îți zici, în timp ce cauți cu capul în jos un obiect mic și rotund din metal și de vară spânzurate stau prelata decolorată de la etajul 2, pantalonii scurți de blugi de noapte, zi, in-between și frica apare ca un lettering al lui Jenny Holzer. Îi dai un nume. Stridia din buzunarul lui Commodus. Așadar, frica, disperarea, nonexistența. În display apare imaginea. Un soare ca o amenințare, ca o promisiune a morții iminente, într-o zi de vară, mama, tăcerea ca o claviculă, multă piele, nu sunt singură, vara, am 4 ani, nimeni nu mă asigură că cine pleacă mai și vine, vara, buzele strivite de ulucile gardului, fraza asta, asta: *time will heal everything, but if the time was the illness?* Așadar, iarăși, nonexistența, frica, disperarea. Vara, aceeași ură, un fel de descriere auto-referențială. Vara de care te temi în fiecare iarnă că o să vină, de când NASA lansa Voyager 2 – flybys of Jupiter. Bătăile mingii au un interval aproape exact, bătăile inimii nu pot ține ritmul realității. Zici, vara e arrivată, peste 20 de ani de când am același operator de telefonie, puțin peste 40 de kg, puțin de când am zis ultima dată ce bine e, puțin de când mi-am dat seama că puțin nu e niciodată același puțin, *true time is thousand dimensional*, nu patru și Heidegar a zis

„șucară mai ești!”. Ia un obiect și ascunde-l și îmi iau capul cu mâinile. Îți ordon. Întoarce-te cu spatele, apleacă-te și amintește-ți un spațiu safe. Printre picioare, cu

realitatea invers, rostesc mecanic: strada Pierre de Coubertin, soare pitic, ora 17.00, blugi, cearcăne mari, noapte pierdută într-un loc secret, niște balcoane portocalii,

miracolul unui da niciodată învins, niște ochi care spun lucruri pe care nu le-ai auzit niciodată, negocierile și cântecele de dragoste se confundă de multe ori unele cu altele.

Femei

Nawal El-Saadawi, *Femeie în punctul zero*, Black Button Books, 2021

Apărută inițial în anul 1973, volumul autoarei Saadawi aduce povestea lui Firadus, o deținută din penitenciarul de femei din Qanatir. Tradusă în peste 35 de limbi, cartea impresionează prin modul direct și brut în care scriitoarea expune una dintre părțile întunecate ale societății, anume tratamentul brutal aplicat femeilor de către societate. Un roman care se citește pe nerăsuflăte, tocmai ca urmare a caracterului unic, special al narațiunii.

Un roman poetic

Damir Karakaš, *Amintirea Pădurii*, Editura Tracus Arte, 2022

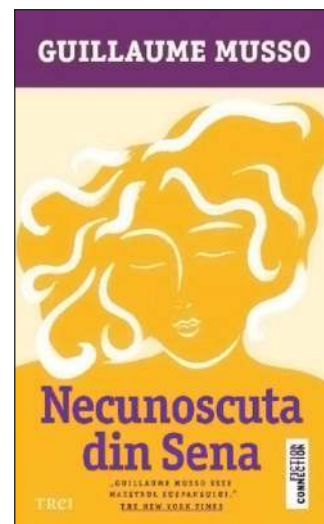
Un roman scurt, având 123 de pagini, cartea este printre puținele traduceri din literatura croată. Pagini despre copilărie, despre voință, despre frică, despre traume etc., surprinse într-un mod inedit de Damir Karakaš, al cărui stil cald produce pe loc empatie. Amestecul de de acțiune și reflecție poetică constituie marca acestui roman.

Nou la Litera

Alice Munro, *Tânăra cerșetoare*, Litera, 2022

Distinsă în anul 2013 cu Premiul Nobel pentru Literatură, Alice Munro revine în atenția publicului român prin volumul de povestiri *Tânăra cerșetoare*, apărut în 2022, în traducerea Mariane Piroteală la ed. Litera. În centrul cărții se află un personaj complex, Rose, născută într-un cartier mărginaș din Canada, aflată într-o relație încordată cu mama ei vitregă. În ciuda contextului familial nefavorabil, adolescenta reușește să obțină o bursă la Toronto. Din acest punct, viața ei ia o întorsătură cu totul neașteptată. Deși dispartate, cele 10 povestiri urmăresc evoluția aceluiași personaj, într-un stil misterios, urmărit în varii contexte.

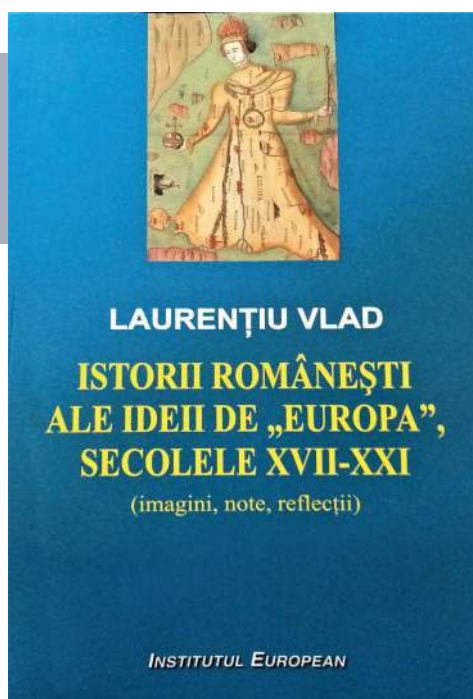

O poveste

pasionant-mitologică

Guillaume Musso, *Necunoscuta din Sena*, Editura Trei, 2022

În stilul său caracteristic, Guillaume Musso construiește prin *Necunoscuta din Sena* o poveste pasionant-mitologică. Cititorul este pus în fața unei așa-zise „deziluzii”, întrucât întâlnește un personaj viu și mort în același timp. Cum e posibil așa ceva? Deși se știa că arhicunoscuta pianistă Milena Bergman este moartă, într-o noapte macabră de decembrie, o tânără femeie, având identitatea acesteia, este scoasă vie, dar debusolată, din apele Senei, eveniment care declanșează un întreg mister în jurul protagonistei.

Laurențiu Vlad

Istoriile românești ale ideii de „Europa”, secolele XVII-XXI (imagini, note, reflecții)

Editura Institutul European, Iași, 2021, 340 pp.

Cristina BOGDAN

Un volum care reconstituie câteva episoade din îndelungata istorie a ideii de Europa și a conștiinței apartenenței sau non-apartenenței la cultura ori civilizația bătrânului continent. Lucrarea conține capitole de sinteză, precum cel istoriografic sau acela care se referă la felul în care s-au raportat cărturarilor români de prin secolele XVII-XIX la „Occident”. Dar include și studii de caz, în care autorul a căutat să reinvie modelele europenității, pe care unii oameni politici ai veacului al XIX-lea (precum Barbu Catargiu) ori cărturari autohtoni ce scriau în gazete ca „Albina Românească” sau, mai târziu,

în primii ani interbelici, „Ideea Europeană”, le-au frecventat.

Dincolo de aceste detalii, cartea lui Laurențiu Vlad este și confesiunea unei datorii pe care autorul o avea față de mentorul său, Alexandru Dușu, cel care i-a sugerat, pe la începutul anilor 1990, acest subiect de cercetare. Discipolul îi răspunde magistrului prin acest volum, scris în dialog continuu cu studenții care i-au urmat cursul de istoria ideii europene, la Facultatea de Științe Politice a Universității din București în ultimele două decenii. Autorul și-a dorit ca reflecția sa asupra imaginarului europenității să mai atenueze din excesele extremiste ori de discriminare ale discursurilor politice de astăzi.

Siluetă în culise

Adriana Irimescu

Îeșind în culisele Teatrului „Tony Bulandra”, din Târgoviște, surprind cu colțul ochiului o silueta albă, ascunsă după decorurile înghesuite ale altei piese. N-am timp să mă duc să mă uit cine e, trebuie să-mi schimb rochia, să-mi iau recuzita, să rememorez rapid ce am de făcut în scenele următoare. Urmează actul 4, decăderea lui Liubov Andreevna, plecarea la Paris, tăierea livezii... toate acestea

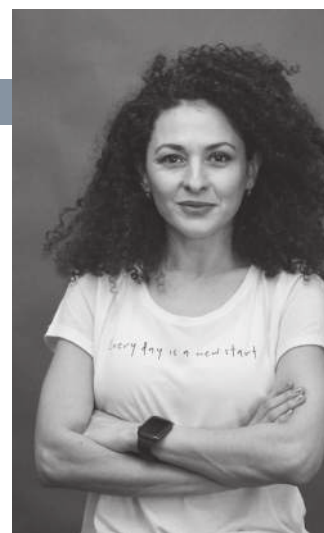
se derulează cu viteză, spectacolul se termină, ieșim la aplauze...

Mă întorc rapid în culise și încerc să descopăr cine stătea ascuns/ascunsă după decoruri, pândind, urmărind să vadă intestinele unui spectacol. Întreb cabinerele, recuziterul, colegii. Nimeni nu văzuse nimic. Sau nu-și amintea.

Mă gândesc că am văzut greșit, că un reflector a proiectat ciudat lumina pe decorurile care nu mai fuseseră până atunci

acolo... nu pot verifica, lumina de spectacol e stinsă, regizorul tehnic vrea să plece acasă: nu are timp de investigațiile mele, de actrița care nu pare să aibă chef să părăsească scena după *Livada*.

Rămân în minte și-n suflet cu senzația certă că cineva a fost acolo, mă urc în mașina care mă duce spre București, târziu în noapte, începe să ningă tare iar fulgii de zăpadă recompun în față farurilor silueta albă văzută în teatru.

O colecție de cravate

Ioan Cristescu

Îmi plac hainele clasice, model Fred Vasilescu, dacă e vorba despre literatură. Ador costumele, cămășile de calitate. Îmi plac ceasurile, de multe ori nu foarte scumpe. Cel puțin în familie știu toți că sunt preferatele mele și când vor să-mi facă o bucurie îmi cumpără un ceas de ziua mea.

Deși nu port cravată, îmi plac cravatele. Mă pot numi colecționar de cravate. Am vreo sută și ceva, de diverse modele. De câte ori plec pe undeva îmi cumpăr o cravată. Apreciez materialul, tipul de țesătură. Păstrez și acum cravata din liceu. Pe când eram elev, la Liceul Iulia Hasdeu, îmi

cumpărasem o cravată bleumarin, dintr-un bumbac bun. Cravatele uniformelor școlare erau de două tipuri: unele din polistiren și altele de pânză adevărată, acestea din urmă găsimu-se mai greu. Eu aveam una și-o mai păstrez încă. În colecția mea mai există o piesă la care țin, o cravată

bordo, primită cadou prin 2017. Am văzut-o la Galeriile Lafayette, la Paris. Era fină, elegantă, dar foarte scumpă. Un prieten, care a observat că-mi plăcuse cravata, mi-a făcut-o cadou, o zi mai târziu. E uni, o nuanță foarte specială, asortată cu un ac fin, ca un blazon.

Când spun copilărie spun geta

Leonard Ancuța

spun geta bombardata, lucra la alimentară & mirosea a măslina stricate avea o fată mălina dar ea era bombardata, pentru că o bombardaseră toți bețivii din cartier care luau vin select la litru de 24 de lei pe caiet când urla parcă se auzeau avioane în picaj & părea că nu există adăpost în care să te ascunzi de vocea ei găjăită care spulbera tot, îți acrea laptele de la alimentară până acasă, apoi era mălina, o explozie de frumusețe pe care o cumpărai cu săpun fa, doar că era foarte greu să faci rost

Nu știa nici limba și nici nu avea multe plăceri, dar și -a descoperit marea trecere pe care o avea la femei.

(Doina Ruști - *Manuscrisul fanariot*)

„Greier de topaz”. Altfel, despre melancolia descendenței

Emanuela Ilie

Primul lucru pe care mi-a venit greu să-l ignor citind romanul de debut al lui Florin Spătaru – *Greier de topaz*, cu o prefață de Doina Ruști, Editura Litera, București, 2022 – este solida cultură a prozatorului care, în trecut fie spus, este un foarte bun cunoscător și traducător din limbile romanice. Nu e vorba doar de sutele de referințe literare și artistice, la vedere ori abil camuflate, care se pot relativ ușor descoperi în aproape fiecare dintre cele peste 300 de pagini ale cărții. Ci de faptul că, inserându-le în diverse disertații ale personajelor (câteva dintre ele, erudite în adevăratul înțeles al termenului), transformându-le în pretexte pentru mici dezbateri filologice sau chiar puncte nodale într-o vastă rețea de semne și simboluri culturale (sigur,

cele mai multe asociate sexualității), romancierul mi-a amintit de acea melancolie a descendenței teoretizată cu ceva vreme în urmă în excelentele studii ale Monicăi Spiridon.

Bref, în romanul de debut al lui Florin Spătaru am putut identifica – așa cum în puține alte cărți scrise la noi în ultimele trei decenii se regăsesc – ambele ipostaze ale cratilismlui, coexistente în orice operă vizibil atinsă de „melancolia descendenței”. Adică și preocuparea pentru sursele, modelele, principiile generative ale literaturii (în special celei erotice), și interesul pentru desfășurarea concretă, formală a procesului care se întemeiază pe acele surse, paradigme și principii. Aș spune chiar că memoria culturală și conștiința descendenței se imprimă la mai multe nivele ale

acestui text pe care filologii îl vor găsi, fără doar și poate, cu totul delectabil. Spre exemplu, în stratul diegezei propriu-zise – anumite personaje descind dintr-o cazuistică literară cu reprezentanți iluștri, altele (precum Artur și Eliza) discută competent și deloc crispat „aproape orice, de la noțiuni obscure de hermeneutică până la cine știe ce cuvânt ciudat japonez”, dezbăt pe marginea unor etimologii stufoase, comentează cu aplomb și parafrazează cu entuziasm, citează copios și interpretează fără inhibiții pasaje elocvente din texte dintre cele mai variate (de la, bunăoară, *Satyricon*-ul lui Gaius Petronius la *Doamna Dalloway* a Virginiei Wolf sau *Mary Ventura și cel de-al nouălea regat* al Sylviei Plath) etc. etc. Apoi, în planul topografiilor simbolice – a

se vedea, din această perspectivă, maniera ingenioasă în care deambulările lui Artur prin diverse spații sunt raportate la rătăcirile unor personaje celebre sau personalități culturale amintite fie în lungile sale discuții cu cei pe care-i consideră potențiali discipoli, fie în complicatele lui monologuri interioare. În fine, în planul strict formal – și ar merita analizate, din această perspectivă, măcar legăturile dintre zecile de trimiteri ekphrastiche și devenirea personajelor care observă și eventual descriu operele de artă. Ori, de ce nu, corespondențele între registrele lingvistico-simbolice și paratextul deloc întâmplător (căci titlurile de capitole și motourile selectate din diferite surse publicistice vechi luminează noi semnificații ale evenimentialului pur).

Quentin

Florin Spătaru

Până la mașină nu erau mai mult de zece metri, dar frigul îi intrase deja în oase. Își frecă mâinile, înjură scurt și așteptă să se încălzească. Prea devreme pentru muzică, avea chef de o țigară. Rujul uitat de nevastă-sa pe bord țipă nu, un zâmbet malițios apără la fel de repede ca bricheta din buzunarul interior. În mașină se auzea cum hârtia ardea ușor, fumul inspecta fiecare colț. Crăpă un pic geamul și plecă spre aeroport.

Spera ca americanul de la compania Weinstein să nu fie un înfumurat care vorbește doar despre câte filme o să producă el în România și apoi să le spună tuturor că mai totul e de căcat și prea ieftin. Venea din New York, nu din LA, asta îl bucurase când văzuse mail-ul. Ca de obicei, secretoși nevoie mare, nu dăduseră nici un nume, habar nu avea cine o să vină. Gândul îi zbură la o țipă blondă, unduitoare, cu buze pline, dar un claxon și un pizda mă-tii pe

buzele șoferului din spate îi aduseră aminte de bucureștenii foarte calmi la volan și de tendința lui de a nu-și păstra banda.

Avionul mai avea o jumătate de oră. Se uită la cheile de la mașină, cu w-ul cam tocit, se duse să-și ia un corn cu ciocolată de la chioșcul de ziare, frunzări vreo două reviste, apoi reveni la postura plictisită care rima cu cea a celor douăzeci de persoane care așteptau. Poate că americanul nu o să aibă foarte multe bagaje, pentru că în portbagaj rămăseseră cele două bidoane de vin de la țară.

Cursa aterizase și mai erau douăzeci de minute până când ajungeau călătorii. Se uită la cartonul A4 pe care scria Weinstein cu Arial, mai avea timp de o țigară. Afară, cu cartonul sub braț, scoase pachetul, își plimbă degetul mare peste literele de la Marlboro, reliefe și aurii, alege o țigară din mijloc și o aprinse cu bricheta neagră Zippo, la care ținea ca la

ochii din cap. Talismanul lui din State, când se plimbase cu Work and Travel. Primul fum era adânc, după care trăgea la pas și se gândea la nevastă-sa, se cam îngrășase, la serviciu, avea o mie de apeluri de dat, la curul tipei care trăgea după ea un băgăjel mov, cam pițipoancă, la viața paznicilor, cam căcănie, la câtă benzină consumase până la aeroport, 4 litri, și la câte filme făcuse Woody Allen, vreo cincizeci.

Aștepta stresat în pâlcul de oameni zgomotoși. Miza când pe câte un chel, când pe câte o doamnă durdulie. O țipă cu niște țâțe imense îl făcu să caște gura, un evreu cu zuluși îl făcu să se gândească pe unde sunt plasate sinagogile prin București, iar pentru surpriza care urmă nu l-ar fi pregătit nici o sticlă întreagă de whiskey. Îmbrăcat într-un sacou albăstrui peste o helancă neagră, venea spre el Quentin. Nici nu îndrăzne să-i ducă numele până la capăt. Se uita

fix la el. Când se opri în fața lui, nu știu să zică nimic, nu răspunde la salutul cordial, urmă privirea lui spre cartonul pe care-l ținea în mâini și numele de Weinstein îl trezi brusc.

— Vă rog, pe aici. Nu-mi vine să cred, sunt fără cuvinte, vă admir enorm.

— Mulțumesc mult.

— Am văzut toate filmele, pe unele le știu pe dinafară, am atâtea întrebări, dacă aveți câteva minute.

— Nici o problemă. Întrebă-mă liniștit.

Șuvoiul de întrebări și comentarii îl surprinseră pe omul mățăhălos și vopsit. Răspundea calm, râdea adolescentin, dar se vedea că ceva îl deranjează.

Continuare în versiunea online

Paradisul lui Abdulrazak Gurnah

Cornel Bălan

Paradis este una dintre cele mai importante cărți ale lui Abdulrazak Gurnah, ea ajungând pe lista scurtă Booker Prize din 1994, dar la final iese câștigătoare o altă carte, considerată mai puțin valoroasă. Este una din multele controverse petrecute în lumea premiilor literare care intră în istorie prin reacția unui membru al juriului care demisionează în semn de protest.

Am fost convins că juriul Nobel pentru literatură face (iar) o nominalizare politică.

Născut în Zanzibar (acum Tanzania) în 1948, Abdulrazak Gurnah locuiește din 1968 în Marea Britanie și a predat literatură la Universitatea din Kent până în 2017, când s-a pensionat. Pe lângă activitatea academică, Gurnah este scriitor, romancier în mod special. Este autorul a numeroase povestiri, eseuri și a zece romane.

Dacă ar fi să dau un verdict dintr-o singură frază, *Paradis* este ca și cum ai citi un alt fel de *Alchimistul*, dacă Paulo Coelho ar fi vrut să dezvolte subiectul, să facă povestea mai complexă. Pe multe pagini din *Paradis*, Abdulrazak Gurnah povestește cu mult har peripețiile prin care trece o caravană de neguțatori și o face ca și cum a văzut cu ochii lui așa ceva, ca participant. Nu mă îndoiesc că a trăit experiențe de genul acesta pentru că prea sunt bogate detaliile descrierilor, prea vii personajele. Gurnah poate scrie și din perspectiva unui african care nu cunoaște altceva decât Africa lui (ca în *Paradis*), și ca un emigrant, dar

și din perspectiva unuia care nu a părăsit niciodată Anglia (după cum am văzut în *Ultimul Cadou*). Este un scriitor versatil, inteligent, care stăpânește la fel de bine atât narațiunea, cât și dialogul.

Acțiunea romanului se desfășoară pe teritoriul actualei Tanzanii în perioada colonizării germane, cândva în anii dinainte de Primul Război Mondial. Personajul principal este un copil și mai târziu adolescent, de o frumusețe neobișnuită, pe nume Yusuf, care este dat de către părinți „unchiului” său influent, Aziz, ca un amanet pentru o datorie pe care nu o mai pot plăti. Dacă părinții ar face rost de bani, mai târziu ar putea fi răscumpărat; este un lucru pe care copilul îl speră, dar cum despărțirea a fost bruscă, el nu are niciun fel de informații asupra târgului pe care el însuși îl constituie. De la viața simplă, rurală, Yusuf este aruncat în agitația urbană a Africii de Est pre-coloniale – o lume în care negri

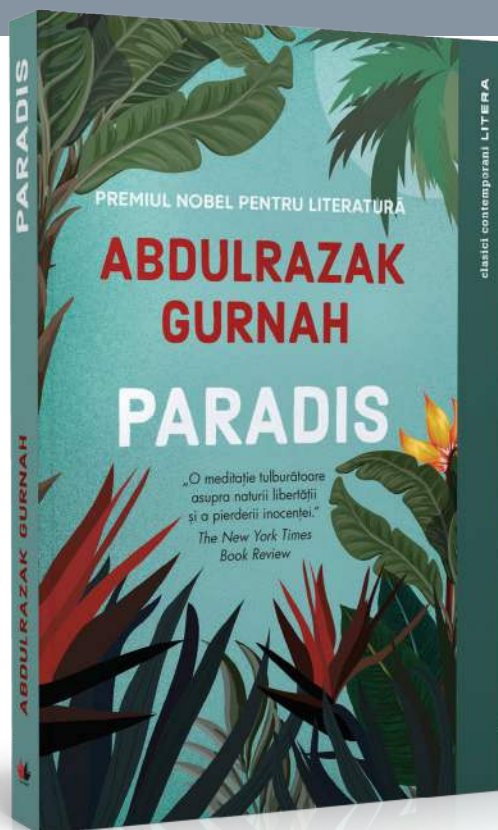
musulmani, misionari creștini și indieni din subcontinent coexistă într-o fragilă ierarhie socială.

Din primele zeci de pagini înțelegem că Yusuf este sclav, situația lui nu prezintă vreo caracteristică ce ar respinge această stare de fapt, cu toate că unchiul Aziz dă semne că îl simpatizează (lăsându-l să-i sărute mâna). Dar într-o societate în care homosexualitatea pare la ea acasă, este asta neapărat un avantaj, faptul că un bărbat te simpatizează? Încă de la bun început, sunt atât de multe pericole posibile în acea lume, câini care te atacă din senin pentru că dormi în aer liber, necunoscuți care fac glume pe seama ta, lucruri care îți sunt interzise, reguli pe care dacă le încalci o pățești, încât nu ești sigur de nicio ramificație aparent pozitivă a acțiunii – că există vreo șansă clară să o ia într-o direcție favorabilă pentru copil. Cum știm cu toții, într-o poveste, într-un roman sau într-un film, originalitatea atrage. Lipsa

coincidențelor și a clișeelelor place și așa spune că în privința asta sunt o persoană greu de mulțumit. Aici, niciodată nu am ghicit ce urmează să se întâmple, deși sunt priceput la asta.

Una dintre temele cărții este importanța pe care o avea negoul în acea perioadă și o mare parte din acțiune se centrează pe urmărirea unei expediții către niște așezări îndepărtate, spre lacuri. Caravana aceasta la care iau parte mulți neguțatori, paznici, sclavi și servitori este tot un „joint venture” de înavuțire întreprins sub conducerea lui Aziz. Yusuf este luat și el să ajute, dar nu ne bucurăm prea tare pentru că, așa cum am spus, romanul abundă de situații în care sexualitatea e văzută prin prisma amenințării, a pericolului pe care îl poate atrage aspectul fizic plăcut, fie că ești băiat, fie că ești fată. Sugestia unor brutalități ce pot avea loc oricând este împletită cu posibilitatea unor iubiri mai mult sau mai puțin imposibile. E o lume în care se poate întâmpla orice.

O cronică de carte nu poate face nicio dezvoltare în ceea ce privește finalul, dar trebuie să spun că e cel mai surprinzător final pe care l-am întâlnit vreodată la o carte bună. Strict din perspectiva romanului *Paradis*, doar finalul și alte două-trei pasaje ar indica motivul pentru care Abdulrazak Gurnah e încadrat de unii critici ca făcând parte din curentul postcolonial, deși el refuză această încadrare. E un final pe care l-am înțeles mai bine din perspectiva scriitorului decât a cititorului.

Literatură română. Noutăți

pagină realizată în colaborare cu editura LITERA

Florin Spătaru - *Greier de topaz*, prefață Doina Ruști, LITERA, bpc, 2022

Sexualitate, literatură și scene memorabile în peisajul bucureștean actual. Romanul excelează în imagerie stranie, de avangardă, în trimiteri la literatura clasică și la texte de referință. Prin vervă și intensitatea emoțiilor, *Greier de topaz*, amintește de scriitura lui Céline. (Doina RUȘTI)

Alert, simbolic, actual Alexandru Lamba - *Șapte virtuți deșarte și o păcătoasă moarte*, prefață de Liviu G Stan, LITERA, bpc, 2022

Un thriller psihologic despre șapte păcate, între care invidia, lenea, superbia ori desfrânarea, plus un personaj care caută purgatoriul. O poveste de azi, alertă, frustră și simbolică în același timp. Scenele se construiesc ca niște

cadre cinematografice, alternând planului îndepărtat cu cel apropiat, iar ritmul este dat de structurile dialogale – scurte, intense, pe alocuri repetitive, ca o țesătură care introduce o anumită linie-refren (Cristina BOGDAN)

Dragostea când te doare (carte colectivă), prefață Iulia Micu, LITERA, bpc, 2022

Semnatarii povestirilor de dragoste cuprinse în acest volum, sunt nume cunoscute, respectiv, 16 prozatori din diverse generații. Textele sunt inedite, iar teme variate, mergând de la inocențele la brutalitatea iubirii.

Autorii:

Andrei Panțu. Florin Spătaru. Ligia Pârvulescu. Liviu G. Stan. Cristian Fulaș. Radu Aldulescu. Radu Găvan. Delia Hügel. Dorian Dron. Alex Trușcă. Laura Sorin. Dan Sociu. Emilia Toma. Irina Georgescu Groza. Doina Ruști. Cosmin Leucuța

Biblioteca de Proză Contemporană, Litera

Doina Ruști

Înființată în toamna lui 2022, colecția de proză de la Litera a ajuns la 21 de volume. De la început am pornit cu gândul de a construi un grup viabil și nu doar o simplă apariție de cărți fără identitate. În literatura vie autorul contează, e parte dintr-o mișcare literară, dintr-o ideologie. Tocmai de aceea, am încercat să fac o legătură cu generațiile anterioare, colecția, pe lângă multe cărți semnate de scriitori foarte tineri, cuprinzând și trei reeditări: *Sonata pentru acordeon* (2020) de Radu Aldulescu, *Omulețul roșu* (2021) - romanul meu de debut -, și proza Ioanei Drăgan, reunită sub titlul *Povești misterioase cu femei și alte vietăți* (2022). Există desigur debuturi, în special, romanele premiate la concursul Primul

roman: *Translucid* de Ligia Pârvulescu (Premiul I), *Încotro ne îndreptăm* de Pavel Nedelcu (Premiul II), *Femei de iasomie* de Ionel Bușe (premiul III) ori *Greier de topaz* de Florin Spătaru.

Scriitori deja afirmați, ca Liviu G. Stan, Radu Găvan, Alexandru Lamba ori de notorietate,

ca Radu Aldulescu, Dan Stanca, scriitori de nișă, deja cu un public, unii specializați în genul fantastic, precum Alex Trușcă sau în proză urbană, ca Alexandra Niculescu, au adus cărți bune, cu siguranță intrate deja în bibliotecile cititorilor de proză românească.

ANUNȚ

Seri de marți la grădină

În fiecare marți seara, la ora 19 ne întâlnim în grădina Muzeului Național din București, Str. Nicolae Crețulescu 8, cu *Un poet, un prozator, un vin*. Un eveniment inedit, marca Doina Ruști.

Revista este editată de Asociația Creatorilor de Ficțiune (ACF).
<https://asociația-creatorilor-de-ficțiune.ro>

Bulevardul Bălcescu, nr. 7, ap. 3
București.

© OPTm

ISSN 2734 - 5017
ISSN-L 2734 - 5017

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.
Redactori: Mihai ENE,
Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu ALDULESCU,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Emanuela ILIE,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

<https://optmotive.ro>
e-mail: optmotive@gmail.com